Güzel TÜRKÇE 2

BİRİNCİ BASKISI

MEB

DEVLET KİTAPLARI

MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ — İSTANBUL 1970

Güzel TÜRKÇE 2

BİRİNCİ BASILIŞ

DEVLET KİTAPLARI

MİLLİ EĞİTİM BASIMEVİ — İSTANBUL 1976

Y A Z A N L A R

Dr. Turhan Oğuzkan
M. Feyzi Oz
Kemal Demiray
Emin Ozdemir

R E S İ M L E Y E N L E R

Muammer Bakır
Nevzat Akoral

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 11 Mayıs 1970 tarih ve 221 sayılı kararı ile ilkokulların II. sınıfları için ders kitabı olarak kabulü uygun görülmüş, Yayımlar ve Basılı Eğitim Malzemeleri Genel Müdürlüğünün 2 Haziran 1970 tarih ve 9060 sayılı emri ile 1.250.000 adet basılmıştır.

OKULA DÖNÜŞ

OKULA DÖNÜŞ

Yaz tatili bitti. Güzel okuluma tekrar kavuştum. Çok sevinçliyim.

Arkadaşlarımla okulun bahçesinde buluştuk. Onları çok özlemiştim. Herkes tatilde neler yaptığını anlattı.

Birlikte sınıfa girdik. Öğretmenimiz bizi güler yüzle karşıladı:

— Çocuklar, sizi özledim. Hepinizi biraz daha büyümüş gördüm, dedi.

Biz de öğretmenimizi çok özledik.

Okulda tatlı günlerimiz tekrar başlıyor. Yine seve seve çalışacağız. Kim bilir, neler neler öğreneceğiz? Birlikte şarkılar söyleyeceğiz, oyunlar oynayacağız.

Güzel okulum, seni çok seviyorum.

AÇIKLAMALAR :

Özlemiştim: Göreceğim gelmişti.

SORULAR :

Okulun ilk günü çocuklar ne yaptılar?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Yaz tatilinde neler yaptığınızı anlatınız.

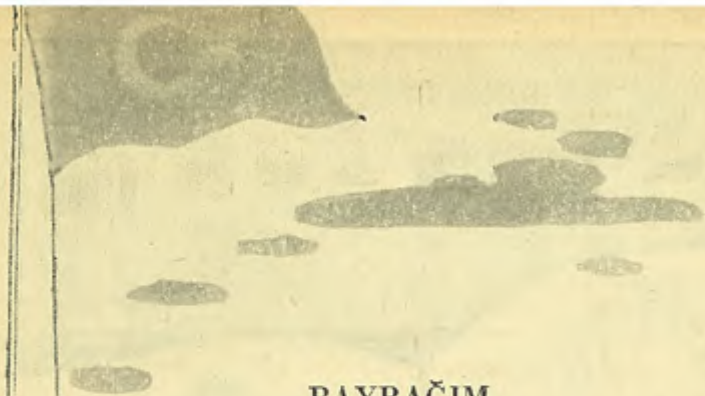

BAYRAĞIM

Göklerin ay yıldızı.
Sana pek çok yaraşmış.
Bu yurdun oğlu, kızı;
Senin için savaşmış.

Atamdan bana kalan,
Sevgili güzel bayrak.
Göklerimde dalgalan,
Nazlı nazlı uçarak.

Melâhat Uğurkan

AÇIKLAMALAR :

Nazlı nazlı: Güzel, hoşa giden hareketlerle.

SORULAR :

Bayrağımızı niçin severiz?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki cümleleri defterinize yazınız. Sonlarına nokta (.) veya soru işareti (?) koyunuz:

Bayrağımı çok severim
Sınıfta bayrak var mı

GÜZEL KİTAPLAR

Sınıfımızda güzel bir kitaplık var. İçi renk renk kitaplarla dolu. Onlara bakmaya doyamıyorum.

Bir kitapta hayvan resimleri var. Bir maymun, ağaca tırmanıyor. Fil, hortumu ile su püskürtüyor.

Başka bir kitapta oyuncak resimleri var. Kırmızı bir otomobil hızla gidiyor. Bir bebek beşikte uyuyor.

Kitaplarda şarkılar, masallar, oyunlar, faydalı bilgiler var.

Ben kitapları çok seviyorum.

AÇIKLAMALAR :

Kitaplık: İçine kitap koyduğumuz dolap.

SORULAR :

Kitapların içinde nelerin resimleri var?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki kelimeleri birer cümlede kullanınız:

kitap oyun masal

GÖÇMEN KUŞLAR

Gelmeden kış, yağmadan kar,
Gidin, gidin güzel kuşlar!
Uzak güney illerinde
Bol yiyecek, bol güneş var.

Ötüşerek gidersiniz,
Kim gösterir size yol iz?
Ürkütmez mi sizi hiç,
Koca dağlar, coşkun deniz?

Gökyüzünde sıra sıra
Süzüldünüz uzaklara.
Göçmen kuşlar, güzel kuşlar,
Yine gelin ilkbahara.

Zeki Tunaboylu

AÇIKLAMALAR :

Süzüldünüz uzaklara: Uzaklara doğru uçtunuz.
Coşkun deniz: Çok dalgalı deniz.

SORULAR :

Sonbaharda, göçmen kuşlar ne yapıyorlar?

ÇALIŞALIM. ÖĞRENELİM :

Bildiğiniz birkaç göçmen kuşun adını söyleyiniz.

SUYUN İÇİNDEKİ KÖPEK

Karabaş adında bir köpek vardı. Birgün yerde bir kemik parçası buldu. Onu kaptı. Bir ırmak kenarına gitti. Kemiği güzelce kemirmeğe başladı. Bu sırada suyun içinde kendini gördü. Bunu başka bir köpek sandı. Sudaki köpeğin ağzında da bir kemik vardı. Hem de iri bir kemik! Karabaş:

— Şu köpeğin ağzındaki kemiği de ben alayım. Onu da ben yiyeyim, dedi. Havlayarak hemen suya atladı.

Su derindi. Karabaş birdenbire sulara gömüldü. Az kalsın boğulacaktı. Güçlükle tekrar kıyıya çıktı. Bu arada ağzındaki kemik de suya düştü.

Böylece Karabaş açgözlülüğünün cezasını çekti.

AÇIKLAMALAR :

Açgözlü: Elindeki ile yetinmeyen.

Güçlükle: Uğraşa uğraşa, zorla.

SORULAR :

1. Karabaş suya neden atladı?
2. Karabaş'ın ağzındaki kemik ne oldu?

ÇALIŞALIM. ÖĞRENELİM :

Bu sayfalardaki resimleri sıra ile anlatınız.

EĞLENCELİ BİR GÜN

Bir sonbahar günü, babası Zeki'yi pazara götürdü. Pazar yeri çok kalabalıktı. Sıra sıra satıcılar vardı. Hepsi de durmadan bağırıyordu:

— Tatlı elma var! Güzel ayva var!

— Üzüme bak üzüme!

— Armut var, armut! Sulu armut!

— Nar var! İri nar! Tane tane nar!

— Lahanalar ucuz ucuz! Pırasa var! Taze ıspanak verelim.

— Patates verelim! Soğan verelim!

Biraz ötede başka satıcılar da vardı. Onlar da yağ, şeker, pirinç, pekmez, turşu satıyorlardı.

Küçük bir çocuk:

— Taze yumurta! diye bağırıyordu.

Zeki, pazarda çok eğlendi. Eve dönünce gördüklerini annesine anlattı. Ertesi günü de arkadaşları ile pazarcılık oyunu oynadı.

AÇIKLAMALAR :

Pazar yeri: Pazarın kurulduğu yer.

SORULAR :

Pazarda neler satılıyor?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Şu kelimeler birbirine zıt anlamlıdır. Büyük - küçük.

Siz de aşağıdaki kelimelere zıt anlamlı olanları bulunuz. Bunları defterinize yazınız:

ucuz tatlı sulu

CUMHURİYET BAYRAMI

Hepimiz sevinçliyiz. Cumhuriyet Bayramı geliyor. Sınıfımızı süsleyeceğiz. Bayraklar, fenerler asacağız. Şiirler okuyacağız. Bu güzel bayramı kutlayacağız.

Öğretmenimiz bize Cumhuriyetin nasıl kurulduğunu anlattı:

— Çocuklar, bir zamanlar başımızda padişahlar vardı. Ülkemizi iyi yönetemiyorlardı. Güzel yurdumuza düşmanlar girdi. Bu sırada Atatürk başa geçti. Düşmana karşı savaş açtık, dedi.

Mehmet:

— Öğretmenim, düşmanları yendik değil mi? diye sordu.

Öğretmenimiz:

— Evet yavrum, kahraman Türk ordusu düşmanları yendi. Onları güzel yurdumuzdan kovduk. Padişah başka bir ülkeye kaçtı. Atatürk, 29 Ekim 1923'te Cumhuriyeti kurdu, dedi.

Cumhuriyet bizi güzel günlere kavuşturdu. Artık yurdumuzda

dilediğimiz gibi yaşıyoruz. Ülkemizi, seçtiğimiz insanlar yönetiyor. Atatürk'ü her zaman saygı ile anıyoruz.

Yaşasın Türk ordusu!
Yaşasın Cumhuriyet!

AÇIKLAMALAR :

Padişah: Cumhuriyetten önce ülkemizi yöneten kimselere verilen ad.

SORULAR :

1. Cumhuriyetten önce ülkemiz nasıl yönetiliyordu?
2. Şimdi ülkemiz nasıl yönetiliyor?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Okulunuzda Cumhuriyet Bayramını kutlamak için yapılan hazırlıkları anlatınız.

TÜRK ASKERİ

Cumhuriyet Bayramında babam beni geçit törenine götürdü. Tören yeri çok kalabalıktı. Her yerde bayraklar vardı.

Bando çaldı, tören başladı. Askerler geçerken hepimiz çok alkışladık.

Türk askeri yurdumuzu düşmanlardan koruyor. Sınırlarımızda nöbet bekliyor. Türk askeri Cumhuriyeti, ay yıldızlı bayrağımızı koruyor.

Kahraman askerlerimizi hepimiz çok severiz.

Yaşasın Türk askeri!

AÇIKLAMALAR :

Geçit töreni: Bayramlarda yapılan yürüyüş.

SORULAR :

Cumhuriyet Bayramında tören yerinde neler vardı?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Cumhuriyet Bayramında neler gördünüz? Anlatınız.

TARLADAKİ ALTINLAR

Yaşlı bir çiftçi hastalanmış. Çocuklarını yanına çağırmış:

— Belki bu hastalıktan kurtulamam. Tarlanın bir yerinde altın gömülü. Onları arayın, bulun, demiş.

Çiftçi ölmüş. Çocukları, tarlanın her yerini kazmışlar. Fakat altın bulamamışlar. Bunun üzerine:

— Bu kadar uğraşmamız boşa gitmesin, demişler. Tarlayı ekmişler.

O yıl tarladan bol ürün almışlar. Bu ürünü satmışlar, çok para kazanmışlar. Çiftçinin çocukları:

— Babamızın ne söylemek istediğini şimdi anladık. Çalışan kazanır, demişler.

AÇIKLAMALAR :

Gömülü: Toprağın içinde saklı.

SORULAR :

1. Çiftçinin çocukları tarlayı neden kazmışlar?
2. Tarlayı kazdıktan sonra ne yapmışlar?

ÇALIŞALIM. ÖĞRENELİM :

Bu parçayı sınıfta arkadaşlarınıza anlatınız.

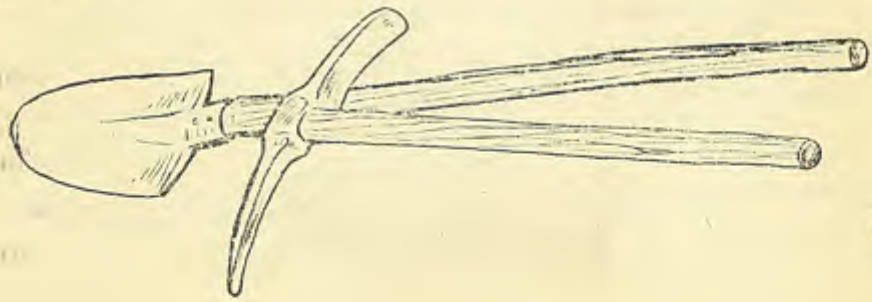

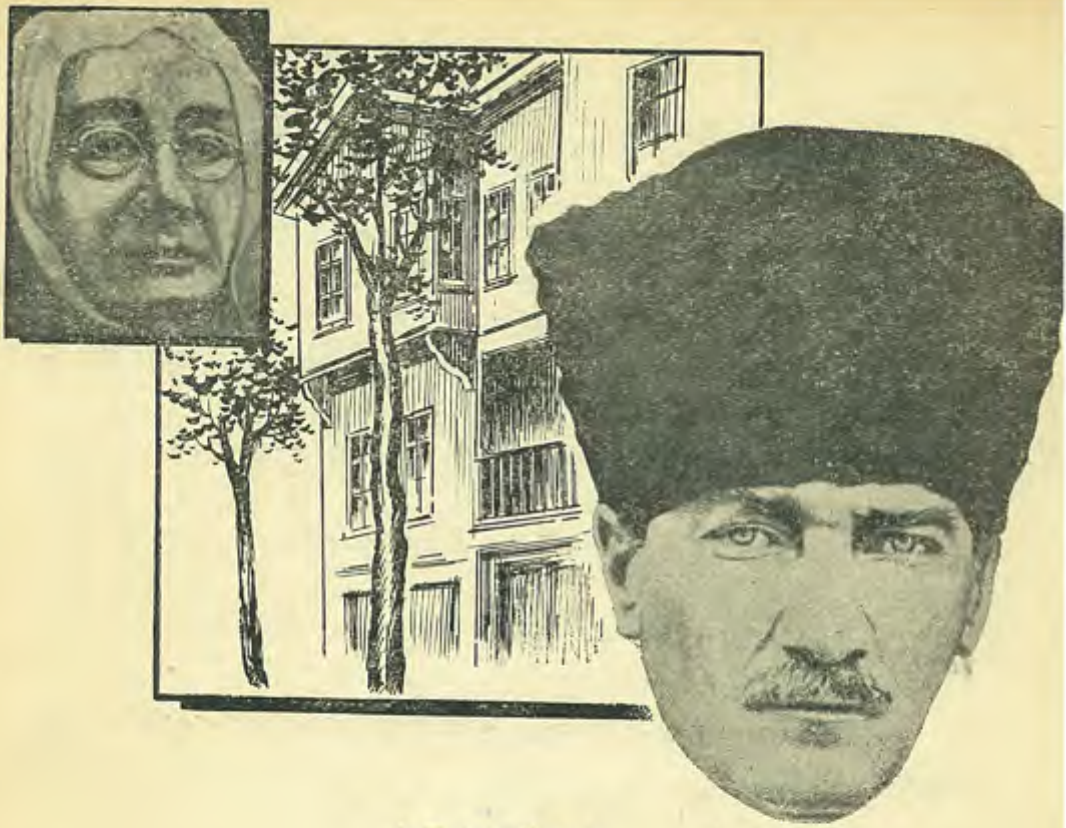

ATATÜRK

Atatürk'ü çok severiz. Onu hiç unutamayız.

Atatürk, 1881 yılında doğdu. Okulda çalışkan bir öğrenciydi. Öğretmeni, onu çok severdi.

Atatürk, okulları bitirince subay çıktı. Düşmanlarla savaştı. Yurdumuzu düşmanlardan kurtardı.

Atatürk, Cumhuriyeti kurdu. Birinci cumhurbaşkanımız oldu. Ülkemize çok hizmet etti.

Atamızı, 10 Kasım 1938'de kaybettik. O, şimdi Ankara'da Anıtkabir'de yatıyor.

Her 10 Kasım günü onu anıyoruz. Büyük Atatürk'e saygılarımızı sunuyoruz.

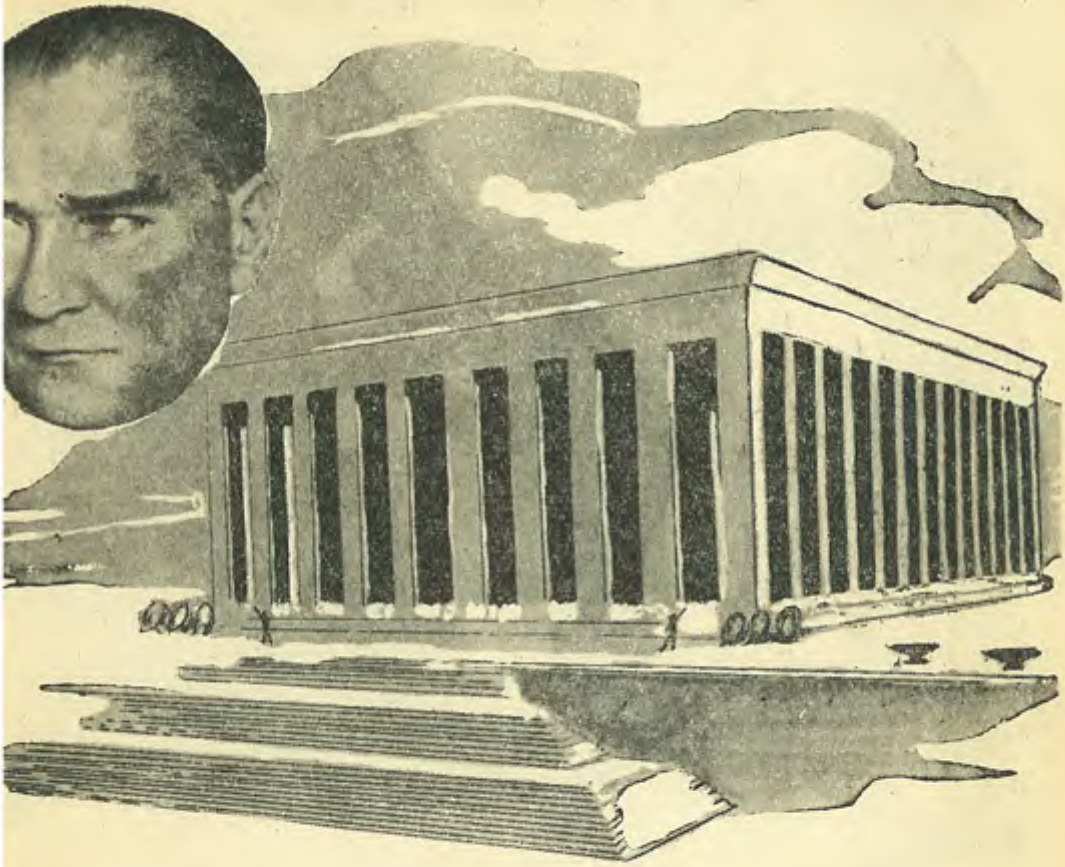

AÇIKLAMALAR :

Cumhurbaşkanı: Ülkemizin en büyük yöneticisi.

Anıtkabir: Ankara'da Atatürk'ün yattığı yer.

SORULAR :

1. Atatürk, yurdumuza ne gibi hizmetler yaptı?
2. Atatürk, ne zaman öldü?

ÇALIŞALIM. ÖĞRENELİM :

Bu sayfalarda gördüğünüz resimleri anlatınız.

ŞEKER BAYRAMI

Mustafa, bayram sabahı erkenden kalktı. Çok sevinçliydi. Yeni elbiselerini giydi. Annesinin, babasının, dedesinin ellerini öptü. Onlar da Mustafa'nın yanaklarından öptüler. Hepsi:

— Bayramın kutlu olsun Mustafa, dediler.

O gün, eve çok misafir geldi. Ayşe, Zeynep, Turgut geldi. Hepsi yeni elbiselerini giymişti.

Bayramda Mustafa akrabalarına da gitti. Onların ellerini öptü. Şeker yedi. Teyzesi, ona bir mendil hediye etti. Dayısı da bayram harçlığı verdi.

Mustafa, hemen iki tane kocaman balon aldı. Onlarla oynarken, küçük bir çocuk gördü. Bu çocuk, elinden balonunu kaçırmıştı. Durmadan ağlıyordu. Mustafa, balonlarından birini ona verdi.

Bayram günlerinde Mustafa çok eğlendi. Top oynadı. Bol bol salıncağa bindi. Topaç çevirdi.

Mustafa, güzel bir bayram geçirdi.

AÇIKLAMALAR :

Bayram harçlığı: Bayramda çocuklara verilen para.

SORULAR :

Mustafa, şeker bayramında neler yaptı?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki kelimelerin, hangi kelimelerden çıktığını söyleyiniz:

şekerli şekersiz şekerci

KIRIK AT

Geçenlerde bayram diye
Bir at verdi büyükbabam.
Aman, ne güzel hediye!
Bu, hem atım, hem arabam.
Onu kendim itiyorum,
Tıkır tıkır gidiyorum.
Dün benim at hastalandı,
Yattı yerlere, uzandı.

Aldım, babama götürdüm.
Babam, dikkatle hayvana
Baktı, baktı, sonra bana:
— Bacağı kırılmış bunun,
Demirciye götür, dedi.

Ben de artık durur muyum?
Koştum hemen demirciye,
İşinde ustadır diye.

Usta, ilk önce ocağın
Ateşini körükledi,
Sonra kırılan bacağın
Demirlerini ekledi.
Atım daha sağlam oldu,
Ama usta da yoruldu.
Anladım ki iyi işler,
Çalışıp yorulmak ister.

Tevfik Fikret

AÇIKLAMALAR :

Körük: Ateşi yakmak için hava üfleyen bir araç.

SORULAR :

Demirci, bacağı kırılan atı nasıl onardı?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki kelimelerden her birinin değişik anlamlarını söyleyiniz:

at ocak ben

ÇEVREMİZ VE BİZ

KIŞ BABA

Veli Dayı bir kulübede yaşarmış. Her kış, aç kalırmış. Kış Babaya:

— Bir dahaki yıl, gelmeden önce bana haber ver. Hazırlık yapayım, demiş.

Mevsimler geçmiş. Yine sonbahar gelmiş. Ağaçların yaprakları dökülmüş. Göçmen kuşlar gitmiş. Soğuk rüzgârlar esmeye başlamış.

Veli Dayı:

— Kış Babadan haber yok. Kış hazırlıkları için daha çok erken, demiş.

İlk kar dağlara yağmış. Veli Dayı yine aldırmamış. Karlar yaklaşmış, yaklaşmış. Kulübenin penceresine kadar yükselmiş. Veli Dayı pencereden seslenmiş:

— Hey, Kış Baba! Hani gelmeden önce haber verecektin?

Kış Baba:

— Önce soğuk rüzgâr oldum, estim. Sonra kar oldum, dağlara yağdım. Sana çoktan haber verdim, demiş.

Veli Dayı başını kaşımış:

— Doğru. Kış Baba çok haklı, demiş.

AÇIKLAMALAR:

Kulübe: Küçük ev.

Göçmen kuşlar: Leylek, kırlangıç gibi kışı sıcak ülkelerde geçiren kuşlar.

SORULAR:

1. Veli Dayı neden kış hazırlığı yapmadı?
2. Kış Baba, Veli Dayıya ne dedi?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM:

Aşağıdaki kelimeleri birer cümlede kullanınız:

ver gelmiş gitti yağacak

AYSEL'İN MEKTUBU

Gülşen, üç günden beri okula gelmiyordu.

Öğretmen:

— Çocuklar, Gülşen hasta olmuş. Bir hafta daha okula gelemeyecek. Ona bir mektup yazalım. Geçmiş olsun diyelim, dedi.

Sınıfta herkes Gülşen'e bir mektup yazdı. Aysel de bir mektup yazdı. İşte Aysel'in mektubu:

15 Aralık 1970

Sevgili Kardeşim Gülşen,

Hasta olduğunu öğrendim. Çok üzüldüm. Geçmiş olsun. Hemen iyileşmeni, okula gelmeni bekliyoruz.

Geçen gün, öğretmenimiz bizi postaneye götürdü. Postaneyi gezdik. Mektup atmayı öğrendik. Döndükten sonra sınıfta postacılık oyunu oynadık.

Okula tekrar geldiğin gün çok sevineceğim. Sevgilerimi yollarım.

Aysel Ertürk

Aysel, yazdığı bu mektubu Gülşen'e postaladı. Gülşen, mektubu alınca çok sevindi.

AÇIKLAMALAR :

Postaladı: Posta ile yolladı.

SORULAR :

1. Gülşen neden okula gelemiyordu?
2. Aysel, mektubunda Gülşen'e neler yazdı?

ÇALIŞALIM. ÖĞRENELİM :

Siz de hasta bir arkadaşınıza mektup yazınız.

POSTACI POSTACI

Bak, postacı geliyor,
Selâm veriyor.
Herkes ona bakıyor,
Merak ediyor.

— Günaydın, Postacı Amca! Bana mektup var mı?

— İşte sana bir mektup.

— Ha, dedem yollamış. Postacı, bana anlat. Dedem, uzak bir yerde oturuyor. Bu mektup buraya kadar nasıl geldi?

— Anlatayım: Deden mektubu yazmış, zarfa koymuş. Üzerine pul yapıştırmış. Mektubu postaneye vermiş. Mektubu, başka mektuplarla birlikte bir çuvala koymuşlar.

— Sonra ne olmuş?

— Çuvalı bir taşıta koymuşlar. Mektup bizim postaneye gelmiş. Ben de onu çantama koydum, sana getirdim.

— Yaşa postacı, yaşa! Bana hep mektup getir. Bayramlarda, yeni yılda tebrik getir.

Çok teşekkür ederim,
Postacı sana.
Pek sevinçli haberler
Getirdin bana.

AÇIKLAMALAR :

Postacı: Mektupları evlere dağıtan kimse.

Taşıt: Otobüs, tren, uçak gibi bir yerden başka bir yere götüren araç.

SORULAR :

Mektup, çocuğun evine kadar nasıl gelmiş? Anlatınız.

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Bu parçayı, bir arkadaşınızla karşılıklı okuyunuz.

AĞUSTOSBÖCEĞİ İLE KARINCA

Ağustosböceği bütün yaz eğlenmiş. Türkü söylemiş, saz çalmış:

— Cır cır cır! Cır cır cır!

Acıktığı zaman ağaç yaprakları yer, durmadan ötermiş.

Ağustosböceği'nin bir de komşusu Karınca varmış. Karınca, bütün yaz çalışmış. Kışlık yiyeceğini hazırlamış. Bir gün, Ağustosböceği'ne:

— Sen de çalış. Kışlık yiyeceğini hazırla, demiş.

Ağustosböceği bu söze hiç aldırmamış.

Güzel yaz günleri geçip gitmiş. Kış gelmiş. Kar yağmış. Ağustosböceği yiyecek bulamamış. Açlıktan kıvranıyormuş.

Karınca'nın ise yiyeceği bolmuş. Yuvasında çok rahatmış.

Ağustosböceği Karınca'ya gitmiş:

— Karınca kardeş, bana acı. Bir parça yiyecek ver, diye yalvarmış.

Karınca:

— Bütün yaz ne yaptın? diye sormuş.

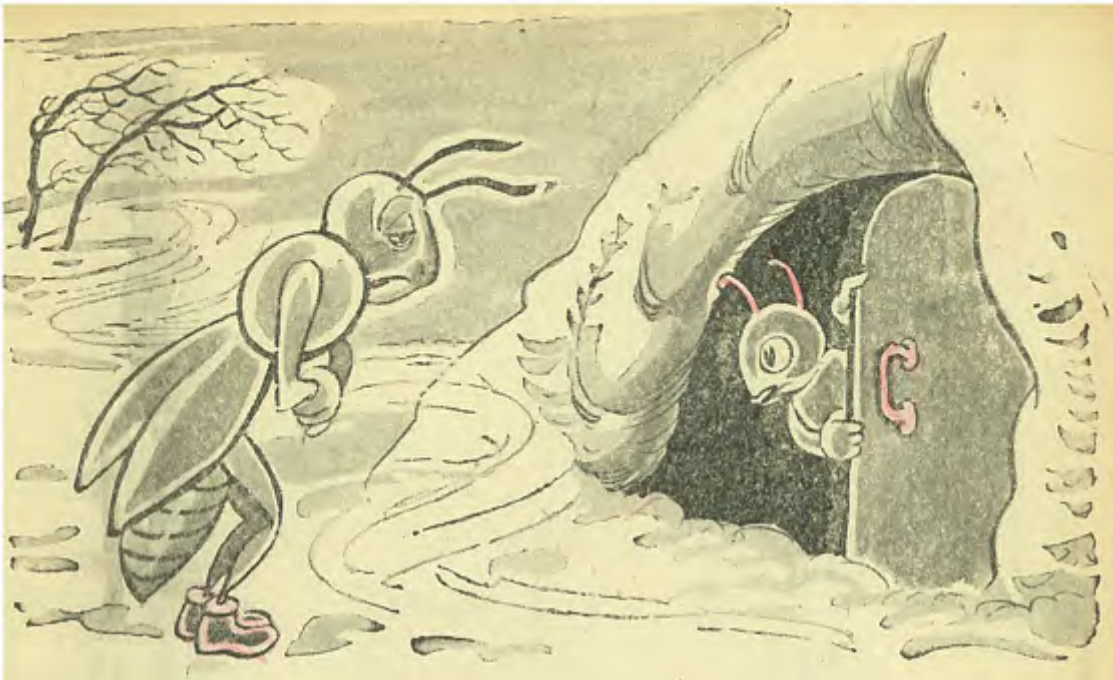

Ağustosböceği:

— Türkü söyledim, saz çaldım. Böyle geçti bütün yaz, demiş.

Karınca da:

— Öyleyse, şimdi de oyna. Tembele yardım edemem, diye cevap vermiş.

AÇIKLAMALAR:

Durmadan saz çalmış: Durmadan ötmüş.

SORULAR:

1. Ağustosböceği yazın ne yapmış?

2. Ağustosböceği Karınca'dan ne istemiş? Karınca ona ne cevap vermiş?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM:

Aşağıdaki kelimelerin her birinin değişik anlamlarını söyleyiniz:

acı yaz aç

TAKVİMİN SON YAPRAĞI

Yılbaşı gecesi Turgut, takvimin son yaprağını kopardı. Yaprağın üzerinde 31 aralık yazıyordu. Turgut, onu elinde salladı:

— Güle güle eski yıl, dedi.

Babası:

— Bu takvimin ne çok yaprağı vardı! Değil mi Turgut? Her gün bir tane kopardık. Günler, aylar, mevsimler geçti. Yıl bitti, dedi.

Turgut'un annesi de:

— Evimizde hep birlikte güzel bir yıl geçirdik, diye ekledi.

Turgut'un babası, yeni bir takvim almıştı. Turgut ile birlikte onu duvara astılar. İlk yaprağın üzerinde 1 ocak yazıyordu. Hep birden:

— Yeni yıla girdik. Yeni yıl kutlu olsun, dediler.

AÇIKLAMALAR :

Yılbaşı gecesi: Eski yılı, yeni yıla bağlayan gece.

SORULAR :

Yılbaşı gecesi Turgut'un babası ile annesi neler dediler?

ÇALIŞALIM. ÖĞRENELİM :

Bir arkadaşınıza yılbaşı tebriki yazınız.

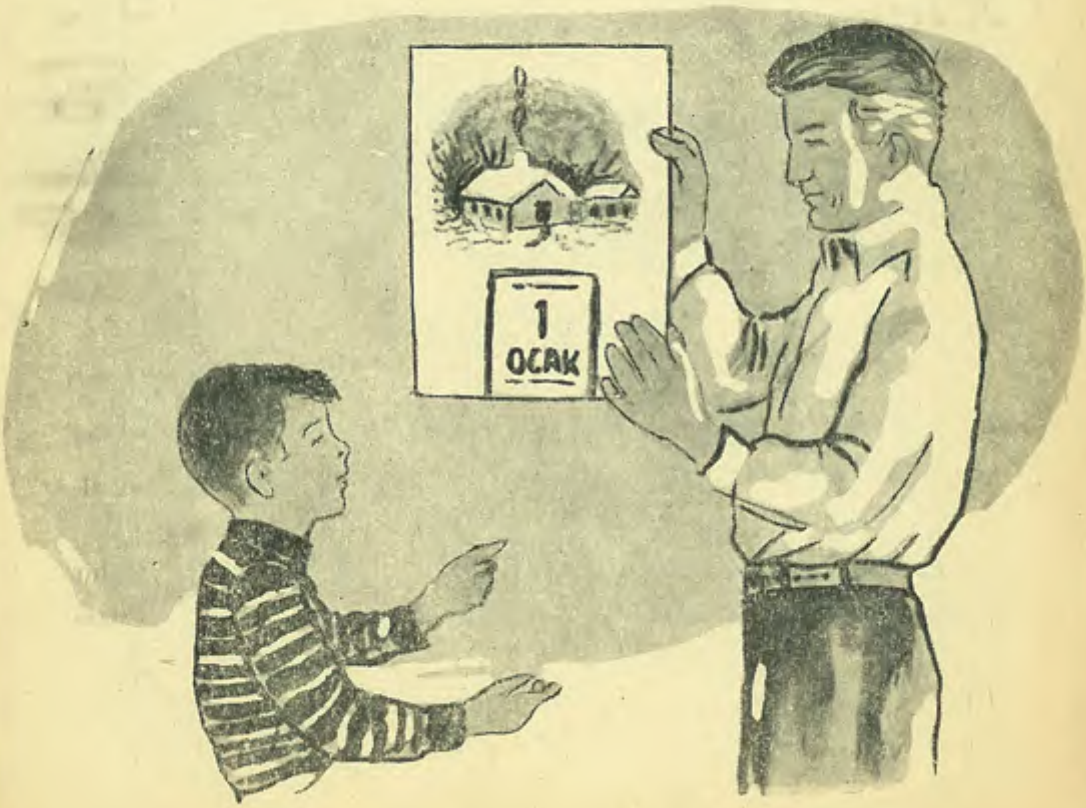

KIRMIZI BALON

Ahmet, balonları çok severdi. Babası ona kırmızı bir balon almıştı Bu balon kocamandı. Hep havalara yükselmek istiyordu.

Bir gün Ahmet, elinde balonla dolaşıyordu. Birden kuvvetli bir rüzgâr esti. Ahmet, balonla birlikte havalandı. Önce ağaçların üzerinden uçtu. Sonra bulutlara kadar yükseldi.

Biraz ilerde büyük bir saray göründü. Bu sarayın kapısı açıktı. Ahmet saraya girdi. Onu küçük bir kraliçe karşıladı.

Saray çok güzeldi. İçi, çeşit çeşit oyuncaklarla doluydu. Ahmet onlarla doya doya oynadı. Sonra kraliçeye teşekkür etti. Balonu ile uçarak saraydan ayrıldı.

Biraz sonra kırmızı balon sönmeye başlamaz mı? Ahmet yere doğru alçalıyordu. Yere yaklaşırken gözlerini açtı.

Ahmet güzel bir rüya görmüştü.

AÇIKLAMALAR:

Kraliçe: Kralın eşi.

Saray: (Yazıda) Kraliçenin oturduğu büyük, güzel ev.

SORULAR:

1. Ahmet, saraya nasıl gitti?
2. Ahmet, rüyasındaki sarayda neler gördü?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM:

Aşağıdaki kelimeleri birer cümlede kullanınız:

güzel kırmızı büyük

İHTİYAR YANGIN ARABASI

Bir yangın arabası vardı. Durmadan çalışırdı. Her yangına o koşardı.

Yıllar geçti. Bu yangın arabası ihtiyarladı. Onu garajda bir köşeye bıraktılar. Yeni bir yangın arabası aldılar. İhtiyar araba, işe yaramadığı için üzülüyordu.

Bir gün, yine yangın çıktı. Yeni araba yolda bozuldu. Yangına eski arabayı götürdüler. İhtiyar yangın arabası sevinçliydi. Çok çalıştı, uğraştı. Yangını söndürdü.

O günden sonra ihtiyar arabayı da kullanmaya başladılar.

AÇIKLAMALAR :

Garaj: Motorlu taşıtların konulduğu yer.

SORULAR :

1. Yeni yangın arabası alınınca eskisi ne oldu?
2. İhtiyar yangın arabası neden sevindi?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Yangın ile ilgili üç kelime bulunuz. Bunları defterinize yazınız.

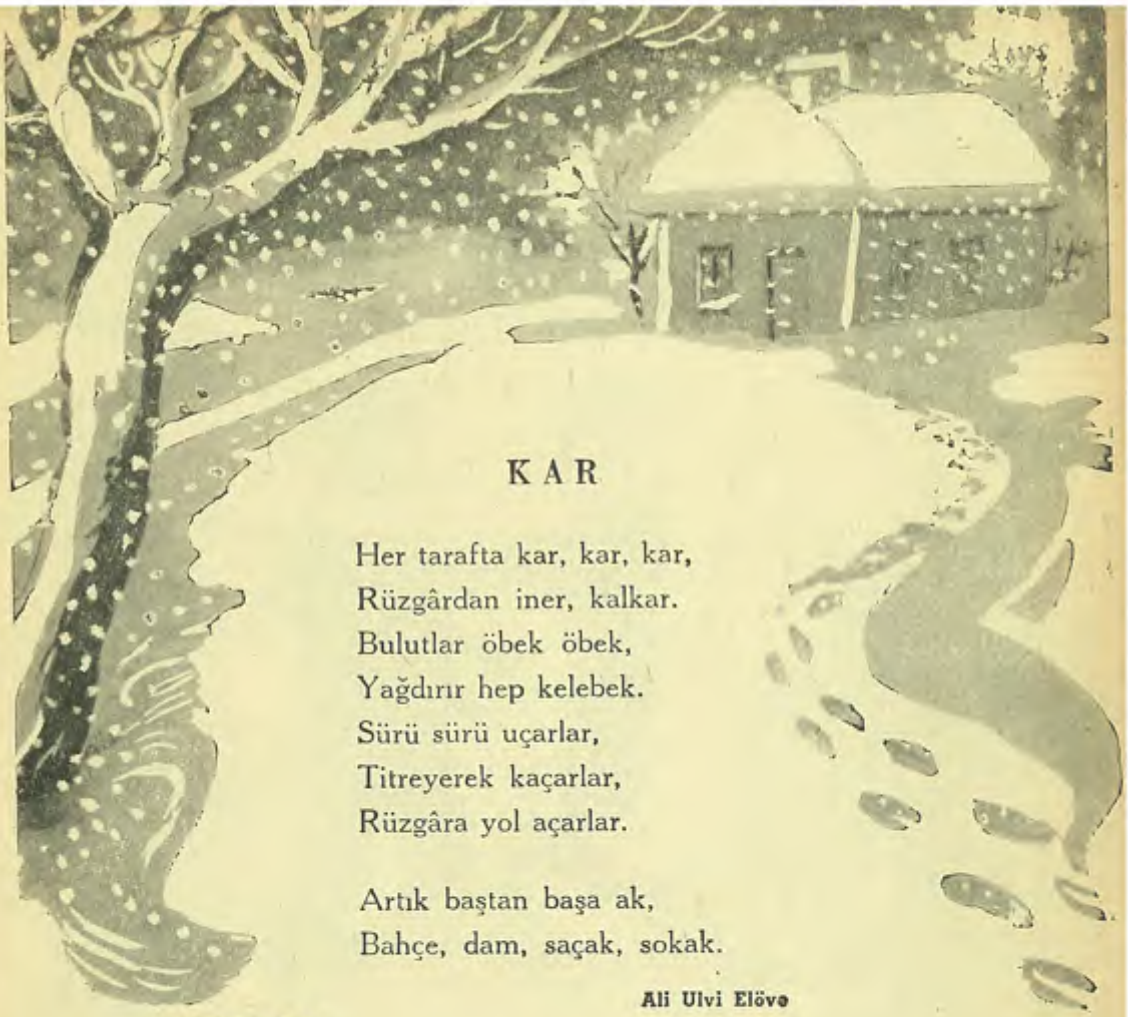

KAR

Her tarafta kar, kar, kar,
Rüzgârdan iner, kalkar.
Bulutlar öbek öbek,
Yağdırır hep kelebek.
Sürü sürü uçarlar,
Titreyerek kaçarlar,
Rüzgâra yol açarlar.

Artık baştan başa ak,
Bahçe, dam, saçak, sokak.

Ali Ulvi Elöve

AÇIKLAMALAR :

Öbek öbek: Orada burada yığılmış bir halde.

Ak: Beyaz.

SORULAR :

Karlar rüzgârda nasıl uçuşuyor?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Kar, rüzgâr, bahçeler kelimelerinden her biri, aşağıdaki boşlukların hangisine uyar? Söyleyiniz.

Kış geldi. Lapa lapa ..... yağıyor.

Soğuk bir ..... esiyor. Yollar, ... karla dolu.

KARDAN ADAM

Bu kış çok kar yağmıştı. Kaya, arkadaşlarını topladı. Kocaman bir kardan adam yaptılar.

Çetin, kardan adama havuçtan bir burun taktı. Ayşe, ona kömürden gözler yaptı. Ayten eline bir süpürge verdi. Cemil de eski bir şapkayı kardan adamın başına geçirdi.

Suna:

— Kardan adam ne hoş oldu! dedi.

Sonra çocuklar kızak kaymaya başladılar. Çetin hızlı kayıyordu. Birden düştü. Karların üzerinde yuvarlandı. Her tarafı kar oldu.

Çocuklar hep birden:

— Çetin'e bak Çetin'e! Kardan adam oldu! diye bağırdılar, güldüler.

Daha sonra çocuklar kar topu oynadılar. Kardan adamı kar topuna tutuyorlardı. Kardan adamın şapkası uçtu. Burnu koptu. Elinden süpürgesi düştü.

O gün, Kaya ile arkadaşları çok eğlendiler.

AÇIKLAMALAR :

Kocaman: Büyük.

SORULAR :

Çocuklar karda hangi oyunları oynadılar?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Bu parçada neler anlatılıyor? Resimlere bakarak söyleyiniz.

HASAN İLE ÇOMAR

Küçük Hasan'ın, Çomar adında bir köpeği vardı. Çomar iri bir köpekti. Hasan onu çok severdi.

Bir kış günü Hasan, Çomar'ı yanına aldı. Dağa çalı toplamaya gitti.

Hasan çalı topluyordu. Çomar da biraz ötede dolaşıyordu.

Bu sırada, iki kurt, Hasan'a saldırdı. Çomar, kurtları görünce koştu. Onların üzerine atıldı.

Kurtlar, Hasan'ı bıraktılar. Çomar'la boğuşmaya başladılar. Hasan da elindeki sopa ile kurtlara vuruyordu.

Boğuşma uzun sürdü. Sonunda kurtlar kaçtı. Çomar yaralanmıştı. Sırtından kan akıyordu.

Hasan, gömleğinin kollarını yırttı. Çomar'ın yarasını sardı. Onun başını okşadı:

— Aferin benim yiğit Çomar'ım, dedi.

Sonra, Hasan ile Çomar köye döndüler.

AÇIKLAMALAR :

Yiğit: Korkusuz.

SORULAR :

1. Kurtlar, Hasan'a saldırınca Çomar ne yaptı?
2. Hasan, Çomar'ın yarasını nasıl sardı?

ÇALIŞALIM. ÖĞRENELİM :

Köyde, köye, köy kelimelerinin aşağıdaki hangi cümlelere uyduğunu söyleyiniz:

Güzel bir ..... vardı. ..... Hasan adında bir çocuk vardı. Hasan ile Çomar ..... döndüler.

AYTEN'İN BİRİKTİRDİĞİ PARA

Ayten, iyilik yapmayı çok severdi. Kışın kuşlara yiyecek verirdi. Yoldaki sakatlara, ihtiyarlara yardım ederdi.

Bir sabah, Ayten gazeteye bakıyordu. Gazetede yıkılmış ev resimleri gördü. Büyük bir deprem olmuştu. On beş köyün halkı evsiz, yiyeceksiz kalmıştı. Çocuklar ağlıyordu. Ayten çok üzüldü.

O gün, sınıfta Ayten:

— Büyük bir deprem olmuş. Köylerde evler yıkılmış, dedi.

Öğretmen:

— Evet çocuklar. Yarın para toplayalım. Bu kardeşlerimize yardım edelim, dedi.

Ayten, kumbarasında yirmi beş lira biriktirmişti. Bu para ile kendisine bir bebek alacaktı. Ertesi gün, Ayten parasını okula götürdü. Evsiz, yiyeceksiz kalanlara yardım için Kızılay'a verdi.

Annesi ile babası Ayten'in bu hareketini çok beğendiler.

AÇIKLAMALAR :

Deprem: Yerin sarsılması, yersarsıntısı.

SORULAR :

Ayten parasını neden Kızılay'a verdi?

ÇALIŞALIM. ÖĞRENELİM :

Ev, eve, evde, evden, evi kelimelerinin, hangi cümlelerdeki boşluklara uyduğunu söyleyiniz:

Babam bir ..... aldı. Ali ..... geldi.

Ayşe ..... yattı. Karabaş ..... çıktı.

Zeynep bizim ..... gezdi.

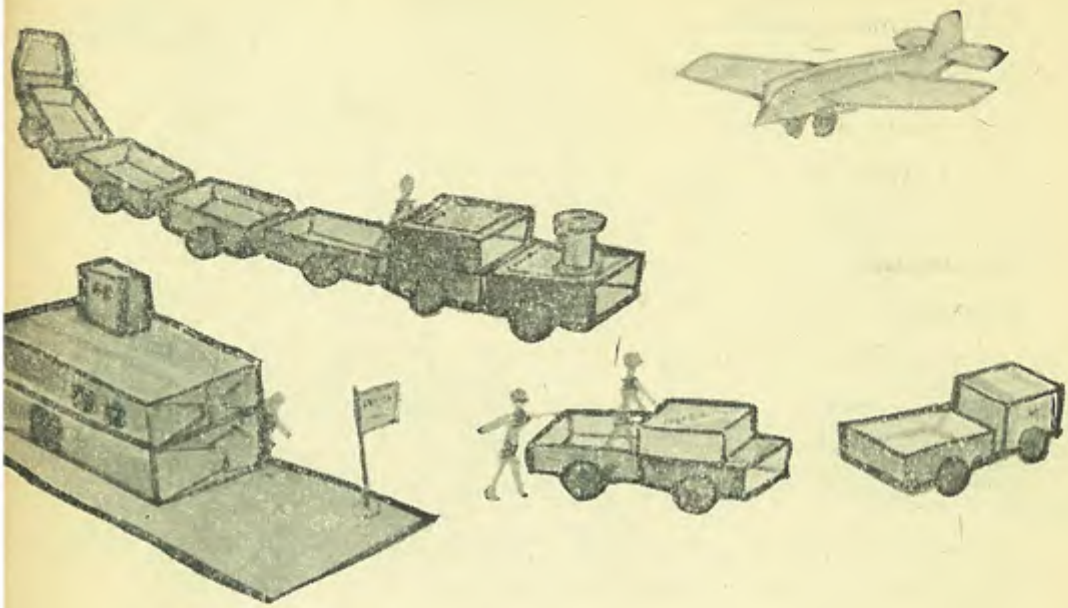

BİR TAŞIT KAZASI

Yaşar ile Emin taşıt oyunu oynamak istiyorlardı. Boş kibrit kutuları tren oldu. İki kutudan da otobüs ile taksi yaptılar. Sonra çöplerden adamlar hazırladılar.

Yaşar'ın ağabeyi:

— Ben de size kâğıttan uçak yapayım, dedi. Güzel bir uçak yaptı.

Taşıtlar hazırlandı. Uçak havaalanında duruyordu. Tren, istasyonda bekliyordu. Yaşar, otobüsü, Emin de taksiyi sürmeye başladılar.

Taksi çok hızlı gidiyordu. Yolun ortasındaki çöpten adama çarptı. Adam yere yıkıldı. Sonra da otobüse çarptı, devrildi. Emin:

— Çabuk bir hasta arabası çağırın! Yaralılar var, dedi.

Yaşar, hemen bir ilâç kutusu getirdi:

— Hasta arabası geldi, dedi.

İki arkadaş, yaralıları hasta arabasına koydular. Sonra oyunlarına devam ettiler. Bir daha da kaza yapmamaya çalıştılar.

AÇIKLAMALAR:

Havaalanı: Uçakların inip kalktığı alan.

İstasyon: Trenlerin durduğu ve hareket ettiği yer.

SORULAR:

Kaza neden oldu?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM:

Aşağıdaki kelimeleri birer cümlede kullanınız:

otobüs yol yolcu

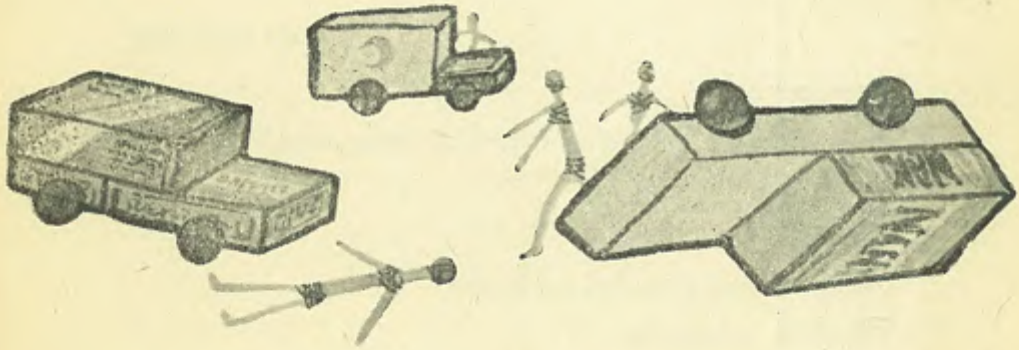

KÜÇÜK GEMİ

Küçük gemi, pupa yelken
Gittiğin yerlerin, benden
Selâm söyle dağlarına,
Selâm söyle bağlarına.
Küçük gemi, küçük gemi,
Beni biraz gezdir, e mi?

Küçük gemi denizlerde
Bir martıya benziyorsun,
O sütbeyaz yelkeninle
Nazlı nazlı geziyorsun.
Küçük gemi, küçük gemi,
Ben de sana bineyim mi?

Ahmet Cevat Emre

AÇIKLAMALAR :

Pupa yelken: Yelkenleri rüzgârla şişmiş olarak.
E mi: Olur mu?

SORULAR :

Çocuk, küçük gemiden ne istiyor?

ÇALIŞALIM. ÖĞRENELİM :

Gemi kelimesinin size hatırlattığı üç kelime bulunuz. Defterinize yazınız.

İLKBAHAR SEVİNCİ

İLKBAHAR SEVİNCİ

İlkbahar geldi. Serçe, arı kovanının üzerine kondu:

— Cik, cik! Uyan arı kardeş! Havalar ısındı, bahar geldi, diye öttü.

Arı, incecik kanatlarını gerdi, uçtu. Karlar erimişti. Dereler şırıl şırıl akıyordu. Arı, kelebeğe seslendi:

— Vız, vız! Uyan kelebek kardeş! Bahar geldi, dedi.

Kelebek, kozasından çıktı. Kırlar yeşermişti. Ağaçlar çiçek açmıştı.

Kelebek:

— Uyan kertenkele kardeş! Bahar geldi, dedi.

Kertenkele, yuvasından çıktı. O da karıncaya, karınca da tırtıla haber verdi.

Bu sırada havada Leylek Baba göründü. Sıcak ülkelerden yuvasına dönüyordu.

Çayırda kuzular, oğlaklar, taylar koşuyor, oynuyordu.

Bütün hayvanlar halka oldu. Bahar şarkısı söylediler:

Artık ne soğuk var, ne kar!
Sevinelim, geldi bahar!

AÇIKLAMALAR:

Koza: Kelebeğin içinde büyüdüğü kabuk.

Oğlak: Keçi yavrusu.

SORULAR:

Oyun halkasına hangi hayvanlar katıldı?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM:

Aşağıdaki kelimeleri birer cümlede kullanınız:

ağaç	çiçek
ağaçlar	çiçekler

İŞ BAŞINA

Sabah erken, horoz öter.
Sanki keskin sesiyle der:
— İşin seni bekler, yürü.
Üürüü! üürüü!

Arı gezer çiçekleri.
O da der ki: — Kalma geri,
Bak, kaldı mı gökte yıldız?
Sabah oldu, vız vız vız vız!

Serçe ne şen, ne de şakrak!
Daldan dala sıçrayarak,
İnce sesle kesik kesik:
— Çalış, diyor, cik cik cik cik!

Demirci de vurur örse.
Ah, bunları tembel görse,
Çekiç der ki: — Çalışmadan
Yaşanılmaz, dan dan dan dan!

Ali Ulvi Elöve

AÇIKLAMALAR :

Ne şen ne de şakrak: Ne kadar şen, ne kadar neşeli sesler çıkarıyor.

Örs: Üzerinde demir dövülen araç.

SORULAR :

1. Horoz sabahleyin ne diyor?
2. Öteki hayvanlar ne diyor?

ÇALIŞALIM. ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki cümleleri sonlarına nokta (.) ünlem (!) veya soru işareti (?) koyunuz:

Gökte yıldız var mı
Sabah oldu
Kuşlar ne güzel

YARDIMDAN KAÇAN AT

Bir at ile bir eşek yük taşıyorlardı. Atın yükü hafifti. Eşeğin yükü çok ağırdı.

Eşek, ata:

— Çok yoruldum. Sırtımdaki yükü bölüşelim, dedi. At yardım etmek istemedi.

Biraz daha gittiler. Eşek bir daha:

— Ne olur! Yükümden biraz al, diye yalvardı.

At, hiç aldırmadan yürümeye devam etti.

Birkaç adım sonra eşek yere yıkıldı. Bir daha da kalkamadı.

Sahibi, eşeğin bütün yükünü ata yükledi. Böylece at, yardımdan kaçmanın cezasını çekti.

AÇIKLAMALAR :

Cezasını çekti: Yaptığı kötü hareketin karşılığını gördü.

SORULAR :

1. Eşek, attan ne istedi?
2. Eşek ölünce, sahibi ne yaptı?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Bu sayfadaki resme bakarak hikâyeyi anlatınız.

1970 — Birinci Basılış — F. 4

BİZİM BAYRAMIMIZ

23 Nisan, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramıdır. 23 Nisan 1920'de Büyük Millet Meclisi kuruldu.

Bir gün öğretmenimiz:

— Çocuklar, 23 Nisan Bayramı geliyor. Atatürk, bu büyük günü Türk çocuklarına armağan etti. Bu bayram, sizin bayramınızdır. 23 Nisan hazırlığı yapacağız. Sınıfımızı süsleyeceğiz, dedi.

Hepimiz çok sevindik.

Ertesi günü sınıfa bayraklar, renkli kâğıtlar getirdik. Kâğıttan süsler, fenerler yaptık. Pencerelere bayraklar astık. Sınıfımızı çok güzel süsledik.

23 Nisan şiirleri okuduk. Şarkılar söyledik.

Yaşasın 23 Nisan Bayramı!

Yaşasın bizim bayramımız!

AÇIKLAMALAR :

Ulusal Egemenlik: Ulusumuzun kendi kendini yönetmesi.

SORULAR :

1. 23 Nisan 1920'de ne oldu?
2. Çocuklar bu bayramda neler yaptılar?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki kelimeleri birer cümlede kullanınız:

bayrak	fener
bayraklar	fenerler

23 NİSAN

Biz dünyaya gelmeden,
Her yeri düşman almış.
Atatürk düşmanları,
Yurdumuzdan çıkarmış.

23 Nisan günü
Meclis kuruldu diye,
Büyük bayram verilmiş
Çocuklara hediye.

Gülelim, eğlenelim,
Kutlayalım bayramı.
Verelim hep el ele,
Yükseltelim vatanı.

Meláhat Uğurkan

AÇIKLAMALAR :

Biz dünyaya gelmeden: Biz doğmadan önce.
Meclis: Türkiye Büyük Millet Meclisi.

SORULAR :

23 Nisanda neden bayram yapıyoruz?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

23 Nisan günü neler yaptığınızı yazınız.

ORMANDA BİR GEZİ

Bir ilkbahar günü, ormanda geziye çıktık. Yemeklerimizi de yanımıza almıştık. Bütün günü ormanda geçirdik.

Ormanda çeşitli ağaçlar vardı. Hepsi de yemyeşildi. Öğretmenimiz bize ağaçları tanıttı:

— Çocuklar, bu gördüğünüz, çam ağacıdır. Kışın yapraklarını dökmez. Bakın, bu meşe. Bu da bir çınar ağacı, dedi.

Çınar ağacına bir sincap tırmanıyordu. Uzakta başka bir hayvanın kaçtığını gördük.

Öğretmen:

— Bakın çocuklar bakın, bir tilki! dedi.

Bir su başına geldik. Biraz ötede bir düzlük vardı.

Önce yemeklerimizi yedik. Sonra köşekapmaca, saklambaç oynadık. Ip atladık. Yerlerden kır çiçekleri topladık. Akşam üzeri okula döndük.

Ormanda çok güzel bir gün geçirmiştik.

AÇIKLAMALAR :

Sincap: Ağaçlarda dolaşan küçük bir hayvan.

SORULAR :

1. Çocuklar, ormanda hangi ağaçları gördüler?
2. Yemekten sonra, çocuklar ne yaptılar?

ÇALIŞALIM. ÖĞRENELİM :

Bu parçada bazı ağaçların adları geçiyor. Bunların dışında siz de üç ağaç adı bulunuz. Defterinize yazınız.

ANA SEVGİSİ

Sıcağın sinmiş bana,
Seni severim, ana.
Sensin bana kan veren,
Sensin bana can veren

Küçükken yudum yudum,
Sütlerinle uyudum.
Kulağıma ninniler,
Neler söyledin, neler.

Beni büyüttün ana,
Beni yürüttün ana.
Göremeyince seni,
Kucaklarım gölgeni.

Mehmet Necati Öngay

AÇIKLAMALAR :

Sinmiş: İçine işlemiş.

Küçükken: Küçük yaşlarda olduğumuz zaman.

SORULAR :

Anne, çocuğu için neler yapmış?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki kelimelere zıt anlamlı olan kelimeleri bulunuz. Defterinize yazınız.

sıcak canlı küçükken

19 MAYIS

Yıllarca önce yurdumuza düşmanlar girmişti. Atatürk 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktı. Düşmanlarla savaştı. Onları yendi. Yurdumuzu düşmanlardan kurtardı. Sonra da Cumhuriyeti kurdu.

Büyük Atatürk, Türk gençliğine:

— Cumhuriyeti siz koruyacaksınız, demişti.

Atatürk, Türk gençlerinin bilgili, kuvvetli olmasını istiyordu.

Her yıl, 19 Mayısta Gençlik ve Spor Bayramını kutluyoruz. Atatürk'ü saygı ile anıyoruz.

AÇIKLAMALAR :

Spor: Sağlıklı olmak için yapılan hareketler, oynanan oyunlar.

SORULAR :

19 Mayıs'da neden bayram yapıyoruz?

Atatürk verdiği için

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Bu sayfadaki resmi anlatınız. Gördüklerinizi defterinize yazınız.

BOĞA İLE KURBAĞA

6

Bir sazlıkta bir kurbağa
Görmüştü bir büyük boğa.
İriyarı, ne güzeldi!
Kurbağa hevese geldi:
— Kendimi ben, dedi, sıkar
Olurum ya, boğa kadar.

Şişti biraz, dediler: — Az,
Bu kadarcık boğa olmaz.
Yine şişti, pek yoruldu,
Her tarafı hava doldu:
— Benzedim mi? dedi. Yine:
— Yok! dediler kendisine.

Daha fazla gayret etti,
Çatlayarak öldü gitti.

Siracettin Hasırcıoğlu

AÇIKLAMALAR :

Sazlık: Sazların büyüdüğü sulak yer.
Boğa: Bir çeşit sığır.
İriyarı: Kocaman.

SORULAR :

Kurbağa, neden şişmek istedi? Sonunda ne oldu?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki kelimeleri birer cümlede kullanınız.

yoruldu	şişti
yorgun	şişman

MAVİ KUYRUKLU UÇURTMA

Mehmet ile Osman bir uçurtma yapmak istediler.

Osman:

— Bekir ağabeye gidelim. O, uçurtma yapmasını bilir, dedi.

Bekir:

— Uçurtma yapmak mı istiyorsunuz? Bunun için çıta, uçurtma kâğıdı, tutkal, ip lâzım, dedi.

İki arkadaş, istenen şeyleri getirdiler.

Bekir, önce çıtaları ortasından bağladı. Mehmet ile Osman, ona yardım ettiler. Sonra çıtaların uçlarından ip geçirdiler. Üzerine uçurtma kâğıdı yapıştırdılar.

Mehmet durmadan:

— Haydi uçuralım, diyordu.

Bekir:

— Daha bitmedi. Kuyruk da takacağız, dedi.

Uçurtmaya mavi kâğıttan güzel bir kuyruk taktılar. Sonra uçurtmanın iplerini bağladılar.

İki arkadaş uçurtmayı aldı. Sevinçle tepeye doğru koştu.

Tepede başka çocuklar da uçurtma uçuruyordu. Mehmet ile Osman, uçurtmalarını havalandırdılar.

Mavi kuyruklu uçurtma, bütün uçurtmalardan daha yükseklere çıktı.

AÇIKLAMALAR :

Çıta: İnce uzun tahtadan çubuk.

SORULAR :

1. Mehmet ile Osman, uçurtma yapmak için neler getirdiler?
2. Bekir uçurtmayı nasıl yaptı?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki kelimeleri birer cümlede kullanınız:

koş çıktı uçuralım gidecek.

BAYRAMLARIMIZ

Öğretmen, bu yıl hangi bayramları kutladığımızı sordu.

Erol:

— 29 Ekimde Cumhuriyet Bayramını kutladık. Sınıfımızı süsledik. Şiirler okuduk, diye cevap verdi.

Türkân:

— Öğretmenim, 23 Nisanda Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramını kutladık. Sınıfımıza bayraklar, renk renk fenerler astık. O gün ne güzel bir bayram yapmıştık! dedi.

Yılmaz:

— 19 Mayısta, Gençlik ve Spor Bayramını kutladık. Marşlar söyledik, dedi.

Öğretmen:

— Çocuklar 27 Mayıs günü de Hürriyet ve Anayasa Bayramımız var. Bu bayramı da sevinçle kutlayacağız, diye ekledi.

Ayşe:

— 30 Ağustos günü Zafer Bayramımız var. Bu bayramı da yaz tatilinde kutluyoruz, dedi.

Öğrenciler güzel cevaplar vermişlerdi. Öğretmen memnun oldu. Sonunda:

— Çocuklar, bayramlar bizim mutlu günlerimizdir. Her yıl bayramlarımızı sevinçle kutlarız, diye tamamladı.

AÇIKLAMALAR :

Hürriyet: Özgürlük, serbest yaşama.

Mutlu gün: Sevinçli gün.

SORULAR :

Her yıl hangi ulusal bayramlarımızı kutluyoruz?

ÇALIŞALIM. ÖĞRENELİM :

1. 27 Mayıs'da neden Hürriyet ve Anayasa Bayramı yapıyoruz? Anlatınız.

2. 30 Ağustos günü neden bayram yapıyoruz? Anlatınız.

DERS YILI BİTERKEN

Yaz tatili yaklaştı. Ders yılının son haftasında öğretmenimiz:

— Çocuklar, bu ders yılınız da bitiyor. Bu yıl neler yaptığınızı yazınız, dedi.

Herkes yazdı. Sonra hepimiz sıra ile okuduk. Zeynep de yazdığını okudu:

Güzel bir ders yılı geçirdik. Çok çalıştık. Faydalı bilgiler kazandık. Öğretmenimiz her zaman bize yardım etti.

Geziler yaptık. Hep birlikte oyunlar oynadık. Şarkılar söyledik. Güzel bir sergi hazırladık. Bir de temsil verdik. Annelerimiz, babalarımız sergimizi çok beğendiler. Verdiğimiz temsili de gördüler. Bizi alkışladılar.

Yakında yaz tatili başlayacak. Sevgili öğretmenimi, arkadaşlarımı özleyeceğim.

Öğretmen, hepimizi dinledi. Sonra:

— İyi yazmışsınız. Birlikte güzel, faydalı günler geçirdik. Tatilde de size neşeli günler dilerim, sevgili çocuklarım, dedi.

AÇIKLAMALAR :

Temsil: Konuşma ve hareketle bir olayı canlandırma.

SORULAR :

Zeynep'in sınıfında ders yılında neler yapılmış?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Yaz tatilinde neler yapacağınızı yazınız.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

OKULA DÖNÜŞ

Okula Dönüş 4
Bayrağım (M. Uğurkan) . . 5
Güzel Kitaplar 6
Göçmen Kuşlar (Z. T.) . . 7
Suyun İçindeki Köpek 8
Eğlenceli Bir Gün 10
Cumhuriyet Bayramı 12
Türk Askeri 14
Tarladaki Altınlar 15
Atatürk 16
Şeker Bayramı 18
Kırık At (T. Fikret) . . 20

ÇEVREMİZ VE BİZ

Kış Baba 22
Aysel'in Mektubu 24
Postacı Postacı 26
Ağustosböceği ile Karınca . 28
Takvimin Son Yaprağı . . . 30
Kırmızı Balon 32

Sayfa

İhtiyar Yangın Arabası . . 34
Kar (A. U. Elöve) . . 35
Kardan Adam 36
Hasan ile Çomar 38
Ayten'in Biriktirdiği Para . . 40
Bir Taşıt Kazası 42
Küçük Gemi (A. C. Emre). 44

İLKBAHAR SEVİNCİ

İlkbahar Sevinci 46
İş Başına (A. U. Elöve) . . 48
Yardımdan Kaçan At 49
Bizim Bayramımız 50
23 Nisan (M. Uğurkan) . . 52
Ormanda Bir Gezi 53
Ana Sevgisi (M. N. Öngay). 55
19 Mayıs 56
Boğa ile Kurbağa (S. H.) . 57
Mavi Kuyruklu Uçurtma . . 58
Bayramlarımız 60
Ders Yılı Biterken. 62